

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 27
október 2017
cena 0,90
EUR

10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Ako sa likvidovali Slováci

NÁŠ ROZHOVOR

Desať rokov sa hlásil na medicínu. Neprijali ho. No napokon poslali jeho prihlášku na Stavebnú fakultu Vysokej školy technickej. Ktovie, aký by bol z Juraja Šimka lekár, ale ako inžinier zanechal za sebou viacero dominant Slovenska. Napríklad aj televíznu vežu Kamzík na bratislavskej Koli-be, ktorej základný kameň položili pred päťdesiatimi rokmi. Nebolo toho stavbára, čo by chcel zobrať na seba bremeno hlavného inžiniera. Podujal sa Ing. Juraj Šimko. V tom čase už mal za sebou nielen vysokú školu technickú, ale najmä vysokú školu života.

Narodili ste sa v roku 1929 v čase veľkej hospodárskej krízy. Ako sa v tom čase žilo na Slovensku?

Otec bol mlynár, takže našej rodine sa žilo dobre. Narodil som sa v Turčianskych Tepliciach v sekulari-

Ing. Juraj Šimko so zaťom Petrom.

Foto archív

zovanej spoločnosti, v ktorej nekvitla nábožnosť. A napriek tomu už od svojich ôsmich rokov som cítil volanie Pánovo stať sa kňazom. Vždy som utekal pred spoločnosťou.

Prečo? A pred akou spoločnosťou? Predvojnovou? Povojnovou?

V každom čase. Bol som predčasne duševne vyspelý. Vnímal som Rázusa, mal som ho veľmi rád, Hlinku, Tisu, ale mojim idolom bol Štefánik. Masaryk bol idealizovaný. Nevedel som sa uspokojiť so spoločnosťou.

Pokračovanie na 10. strane

V ČÍSLE

Ján Litecký Šveda
Dátumy v slovenskom kalendári 2
Eva Zelenayová
Zhubné mimovládky v školách 3

Rafael Rafaj
Protikomunistický odboj v tieni 4
Rafael Rafaj
Opäť sa menil zákon o ÚPN 6

Ivan Mrva
Čriepky z jeho mladosti 7
Slovenská autonómia 8

Viliam Jablonický
Staronová obhajoba revisionistu Esterházyho 9
Ján Litecký Šveda
Besnota v pekle, druhá časť 12-13

Dátumy v slovenskom kalendári

V októbrovom úvodníku nemôžeme obísť dva dôležité dátumy. (Tretiemu, tzv. VOSR sa venujeme vnútri čísla.) Ale napriek tomu musím začať s takmer módnym pojmom „politická korektnosť“. Tento pojem, obsahujúci všetko čo potrebuje vládnuca vrstva na ovládanie nás – od obyčajnej lži až po zákaz pomenovania určitých tém – sme tu totiž mali vždy. Akurát za vlády komunistov mal trochu brutálnejšie formy. Najviac sa tento propagandistický spôsob lži používal v spojení s Československom, štátom dvoch „bratských“ národov, kde sa nič nemohlo pomenovať pravým menom.

Dedičstvo týchto spôsobov sa prejavilo opäť, keď časť poslancov chcela povýšiť 28. október na štátny sviatok. Znova sme počúvali lži o tom, ako k nám, zadubencom, Česi doniesli kultúru a ako za prvej republiky pozdvihli Slovensko. K tomu len stručne – neviem, z akých rodín pochádzajú dotyční propagandisti, ale my doma sme nepotrebovali Čechov na to, aby sme sa naučili jesť príborom. A na rozdiel od Maďarov, ktorí nás chceli asimilovať rovnako ako Česi, no ktorí do Slovenska aspoň vrážali peniaze, „bratia“ tu iba nastolili neveriteľnú rabovačku, väčšiu ako Angličania v Indii. Na doloženie tohto tvrdenia existujú tisíce čísel a ukazovateľov, no za všetky postačí jeden fakt – v roku 1938 sme mali HDP na obyvateľa menšie ako po vojne v roku 1918! Ale toto ešte nebolo to najhoršie. Treba konečne jasne povedať, že Česko-Slovensko bol od samého začiatku zločinecký projekt. Projekt genocídy, ktorý mal v strede Európy vygumovať z mapy a z dejín jeden osobitý a starobylý národ. Čechizácia je rovnaký zločin ako maďarizácia.

Asimilácia či genocída?

Vecne doplním, že celá idea tzv. „Československa“ sa diala v znamení plánovanej asimilácie slovenského národa. Povojnovým slovníkom sa to nazýva genocída. Čo je, nota bene, ťažký zločin. Upozorňujem, že o asimilácii nehovorili nejakí tretotriedni extrémistickí „pisálkovia“ v okrajových plátkoch, ale politici, ktorí držali v rukách všetky mocenské páky. Počnúc Masarykom, cez Beneša až po Novotného. Ich odporcov za prvej republiky čakalo dlhoročné väzenie a postupne sa prepracovali až k povojnovým šibeniciam. Masaryk bol taký malý český Mičurin, ktorý chcel skrížiť český a slovenský národ, aby na konci experimentu zostal len národ český. Okrem pár kultúrnych výnimiek mu, žiaľ, prítakávala skoro celá česká inteligencia.

Komunistickí synkovia a čechoslovakisti zvyknú bez akejkoľvek príčiny s obľubou na kdekoho vybrechnúť „nácko“. Nuž práve títo zástancovia pokračovania asimilácie, ergo genocídy Slovákov sú nacisti. Veď Benešova strana, ktorá praktizovala tak kultúrnu genocídu Slovákov ako aj vyvražďovaciu genocídu

sudetských Nemcov, sa volala Československá strana národne socialistická. Dokonca českí historici priznávajú, že takúto stranu mali ešte skôr než Hitler. A známe Memorandum o Slovensku zo 7. júla 1946 je vyložene **nacistický dokument o plánovanej genocíde**. Typické pre týchto našich náckov je aj to, že tak o slovenských ako aj o českých dejinách nemajú ani poňatia. Z ich úst sa rinú iba samé propagandistické lži, ktorými ich 40 rokov nepochávali. Napríklad tvrdenie o priemyselnej veľmoci je nielen nepravdivé, ale úplne komické chválenie sa cudzím perím. Stačí si zobrať školský atlas z 30. rokov a tam vidíme, že hlavné priemyselné oblasti boli v Sudetách. A keď sudetských Nemcov českí nacisti vyvražďili či vyhnali, začala sa masová výroba šmejdvov, samozrejme za výdatnej pomoci komunistického plánovaného hospodárstva. Ešte si všetci dobre pamätáme, že ak sme chceli nejaký kvalitný výrobok, tak sme museli zháňať zásadne zahraničný.

Kto nám vládne

Dôrazne však treba spomenúť 6. október, dátum vyhlásenia slovenskej autonómie. Je to jeden z našich najdôležitejších politických sviatkov, o ktorý sa zaslúžila generácia charakterných a múdrych politikov, ktorá vyrástla napriek a proti „Československu“. Ich poznávacie znamenie boli európske univerzity a české žaláre. Že tento dátum dodnes nepatrí ani len medzi pamätné dni, je najlepší dôkaz toho, že nám momentálne vládne iba taká postboľševická second-hand elita sluhovských korupčníkov.

No keď som už pri nich, spomeniem aj jeden augustový dátum, 29. august 1944 a nadviažem aj na minulý úvodník o slobode. Samotný dátum nebudem rozoberať, uvediem iba dva citáty. Prvý je z knihy politológa Svätoslava Mathého Pokus povstaleckej koalície: „Hodnotenie povstania urobili komunisti bez ohľadu na fakty. A toto hodnotenie naoktrojovali historickej obci prostredníctvom erárných historikov. Tým sa fakty o povstaní dostali do rozporu s jeho hodnotením.“ Druhý citát, kvôli ktorému tento dátum vôbec spomínam, je zo Slovenských národných novín (!), č. 36/2017. Tam sa môžete dočítať, že tzv. Vianočná dohoda položila **základ budúcej samostatnosti Slovenska**. Nevieť, či taký výplod sa dá vôbec označiť za lož, či to už nie je prípad pre psychiatra.

Ako vidíme, lož, v ktorej sme museli žiť počas totalitného komunistického režimu, sa opäť mohutne vracia. Politickí väzni vedia o slobode a lži svoje. Slobodný je ten, kto môže hovoriť pravdu. Ak je zle, vtedy môže mlčať, no vnútornú slobodu si zachová. Slobodný prestane byť až v tom okamihu, keď sa podrobí vládnucej lži. A otrokom sa stane vtedy, keď aj on začne klamať.

Ján Litecký Šveda

predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová ● **Redakčná rada**: Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón**: 02-5263 8156 ● **e-mail**: uzpko@mail.t-com.sk ● **webová stránka**: www.pv-zpko.sk ● **IČO**: 00679879 ● **Cena jedného výtlačku**: **0,90 EUR** ● **Celoročné predplatné**: **10 EUR** ● **Predplatné pre zahraničných abonentov**: **50 USD** vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Sberbank Slovensko a.s.**: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX ● **EV**: 3851/09 ● **Tlač**: PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadane rukopisy nevraciam** ● **ISSN**: 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Genocída

Termín genocída je neologizmus, zavedený do medzinárodnej právnickej terminológie v roku 1948. Je zložený z dvoch koreňov: grécky **genos**, ktorý znamená pôvod alebo rod, a latinské sloveso **caedere**, ktoré značí zabíjať. Jeho autorom bol v roku 1944 americký profesor medzinárodného práva Raphael Lemkin, ktorý reagoval na nové chápanie vyhladzovania. Nezaškodí si ho zacitovať: „Pod pojmom genocída rozumieme vyhladenie národa, či etnickej skupiny. (...) Z obecného hľadiska nejde nutne o okamžité vyhladenie, skôr ide o koordinovaný plán rôznych akcií smerujúcich k zničeniu podstatných základov života národných skupín, čo potom vedie k zničeniu skupín samotných. Cieľom takéhoto plánu je **dezintegrácia politických a sociálnych inštitúcií, kultúry, jazyka, národného cítania, náboženstva a ekonomického života národných skupín.**“ V rezolúcii Valného zhromaždenia OSN 260 A (III) z 9. decembra 1948 bol prijatý Dohovor o zabránení a trestaní zločinu genocídy. V článku I sa

hovorí: Zmluvné strany potvrdzujú, že genocída, či už spáchaná v čase mieru alebo v čase vojny, je zločinom podľa medzinárodného práva a zaväzujú sa zabráňovať jej a trestať ju. Nejdeme podrobnejšie rozoberať tento termín, záujemcom odporúčame knihu Yvesa Ternona „Genocidy 20. storočia“ (Themis, Praha 1997) alebo výber dokumentov OSN „Ľudské práva“ (Archa, Bratislava 1991, kde mimochodom jedným z prekladateľov je JUDr. Robert Fico). Pre naše potreby len zvýrazníme konštatovanie, že „na rozdiel od vojny, neexistuje dobrá genocída, spravodlivá genocída.“ Postupne sa experti v zmysle Lemkinovej definície zhodli na tom, že okrem fyzickej a biologickej genocídy existuje aj „mentálna genocída“ či „kultúrna genocída“ s cieľom asimilovať obeťnú skupinu. Táto sa zameriava na deštrukciu jej duchovnej identity potláčaním a likvidáciou jej kultúrnych faktorov a inštitútov. Jej nástrojmi sú rovnako reštrikčné a mocensky presadzované zákony ako dotačná a kultúrna politika. Jedným zo základných cieľov kultúrnej genocídy je materinský jazyk danej skupiny. Druh genocídy, aká

sa u nás uskutočnila v roku 1945, sa podobá na tú, ktorú opisuje autor na strane 59: „Skupina bude zničená len čiastočne, ak eliminácia jej reprezentatívnych prvkov – vodcov, inteligencie, poprípade všetkých dospelých mužov – postačí k tomu, aby zanikla ako taká.“

Tento termín má aj medzinárodné právne krytie – už od roku 1967 sa Komisia OSN pre ľudské práva zaviazala, že začne vyšetrovanie už pri prvých známkach genocídy.

V tomto schválenom Dohovore o zabránení a trestaní zločinu genocídy, podľa čl. III- odst. e) je trestným činom už aj účastníctvo na genocíde. Y. Ternon hovorí, že dnes už genocída bez popierania nie je možná. V našom prípade ide o popieranie slovenskej kultúry a histórie.

Na záver už len treba poznamenať, že pre zločin genocídy, ten najodpornejší zločin novodobých európskych dejín, zločin, ktorý takmer k technickej dokonalosti dovedli nemeckí nacisti, a ktorí aj dnes má svojich usilovných nasledovníkov, nie je vo vyššie spomínanom Dohovore uvedená žiadna doba premlčania. (IŠ)

Zhubné mimovládky v školách

V predvečer sviatku Sedembolestnej Panny Márie sa bojovníci proti fašizmu dočkali ďalšieho darčeka. Zvýšenie príspevkov za účasť v protifašistickom odboji. Koľký raz od skončenia druhej svetovej vojny? Nikto nepopiera, že odporcovia totalitných režimov a aktívni účastníci odboja si zaslúžia ocenenie. Aj hmotné. Ale na Slovensku evidujeme nielen odboj protifašistický, ale aj protikomunistický. Obidve totality boli definované ako zločinecké, preto by sa dalo očakávať, že k ich obeťm a politickým väzňom bude štát pristupovať s rovnakou úctou.

Ibaže na Slovensku to nie je tak. Kým protifašistickí odbojármi boli počas celého obdobia vlády komunistickej strany privilegovanou skupinou s využívaním rozličných materiálnych výhod

i spoločenského statusu, protikomunistický odboj je dodnes štátom nedocenený, ba až zaznávaný. Svedčí o tom aj parlamentom schválený príspevok antifašistom, ale žiadna zmienka o tom, že by zvýšené príspevky mohli očakávať aj antikomunisti. Pritom komunistický režim sa kruto vyvíril na odporcoch režimu. Aj rozhovor s Ing. Jurajom Šimkom v tomto čísle Svedectva je toho dôkazom.

Odpor voči každej zhubnej ideológii, odporujúcej európskej civilizácii majú Slováci vo svojich génoch. Ako hovorí profesorka Emília Hrabovec, už štúrovci sa dostali do konfliktu s rodicím sa marxizmom. A podľa nej, antimarxizmus a antikomunizmus, ako červená niť sprevádzali naše národné hnutie vo všetkých jeho podobách

a generáciách. Azda práve preto mimovládny sektor ovládaný zvonku sa tlačí do škôl a usiluje sa prevrátiť slovenský hodnotový svet. Protestné akcie organizované osemnásťročnými deťmi vyškolenými práve v takýchto mimovládkach hovoria samé za seba. Objavili sa na čele protikorupčných pochodov so zjavnou politickou objednávku, ale aj v akcii na udržanie Ondreja Krajňáka vo funkcii predsedu Správnej rady ÚPN. „Zmätkov v hodnotách však plodí duševné problémy“, hovorí český kňaz a psychiater Max Kašparů. Aj preto si deti zaslúžia, aby ich rezort školstva ochránil od zhubných vplyvov liberalizmu a neomarxizmu. Z úcty k našim predkom, pre zachovanie duševného zdravia budúcich generácií.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

SLOVO SVEDECTVA

Protikomunistický odboj opäť v tieni

Účastníkom národného boja za oslobodenie (partizáni, 2. odboj) od 1. januára 2019 bude podľa novely zákona 285/2009 zvýšený príspevok k dôchodku na sumu 70 eur mesačne. Je nepochybne záslužné, že poslanci oceňujú morálne a historické aspekty boja za oslobodenie, len keby to robili symetricky aj pre tretí, protikomunistický odboj. Hoci bývalí politickí väzni komunizmu upozorňujú, že podľa platných zákonov k II. a III. odboju sa má pristupovať rovnocenne, opäť túto rovnosť poslanci narušili a opäť v neprospech protikomunistického odboja. A v citlivej oblasti príplatkov k dôchodku.

Bývalí partizáni a ich rodinní príslušníci, ktorí od roku 1946 prakticky nepretržite dodnes požívajú mnohé mate-

riálno-spoločenské výhody zo zákona č. 255, zatiaľ čo komunistický režim zatváral a prenasledoval nepohodných, dostanú príplatok, na ktorý by podľa zákona 274/2007 musel politický väzeň sedieť tri roky vo väzení! Len pripomíname, že „závažné zdravotné a sociálne problémy“ majú aj členovia III. (protikomunistického) odboja. Tí však namiesto zvýhodneného zdravotného a sociálneho zabezpečenia a cestovného zadarmo museli štátu splatiť ešte aj „pobyt“ vo väzení alebo v jáchymovských uránových baniach! A opäť, na rozdiel od II. odboja, im štát nepripravuje osobitný zákon o zriadení špeciálneho domova sociálnych služieb...

Vážení aktuálni verejní činitelia! Nemyslíte si, že je načase, aby sa diskri-

minácia účastníkov III. odboja (väzňov komunistickej totality) konečne po desaťročiach skončila? Prilepšujete síce partizánom, ale po 73 rokoch skôr ide o symbolický populizmus. Nemyslíte si, že aj vzhľadom na odstup od komunistického puču (1948), by sa žiadala zásadná zmena v zákonoch, aby sa odškodnenie prenieslo aj na deti politických väzňov, ktoré rovnako trpeli z dôvodu diskriminácie a neuplatnenia sa vo vzdelaní a na trhu práce? Ekonomike sa darí. Už len, aby sa darilo aj morálke.

Rafael Rafaj

podpredseda PV ZPKO
a predkladateľ zákona č.274/2007
o príplatku k dôchodku
účastníkom III. odboja

Rezonovala ľudskosť a spolupatričnosť

V Košiciach sa 9. septembra uskutočnila pietna spomienka na tragickú autohaváriu, pri ktorej zahynulo šesťnásť Košičanov. Stala sa 7. septembra 2008 pri chorvátskom meste Gospić. K tomuto dátumu sa viaže aj sviatok troch košických kňazov a mučeníkov zo 17. storočia, sv. Marka Križiána, Melichara Grodzieckého a Štefana Pongrácza. Za svätých boli vyhlásení svätým Jánom Pavlom II. v Košiciach 2. júla 1995, za veľkej účasti ľudu.

Vedenie mesta Košíc zaviedlo termín pietnej spomienky vždy na nasledujúcu prvú nedeľu po dátume 7. september a rozšírilo ju na všetkých Košičanov, ktorí tragicky zahynuli pri rôznych udalostiach. Tento deň dostal názov Košický deň kvetov. Obyvatelia mesta v ten deň kladú kvety pri Kaplnke sv. Michala a spomínajú na všetkých, ktorí predčasne odišli z tohto sveta. Na pietnu spomienku pozval primátor mesta

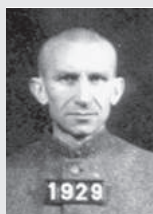

Kladenie kvetov pri Kaplnke sv. Michala v Košiciach.

Foto archív

Richard Raši aj našu regionálnu organizáciu PV ZPKO v Košiciach. Na Košických dňoch kvetov ju zastupovali Štefan Novák, predseda RO PV ZPKO, Ing. Ján Brodňanský, hospodár RO PV ZPKO a Juraj Vrábel, člen redakčnej rady Svedectva.

Juraj Vrábel

Slovensko má nového blahoslaveného. Stal sa ním saleziánsky kňaz Titus Zeman, ktorý bol za komunizmu prenasledovaný a zomrel v roku 1969. Slávnostnému obradu blahorečenia 30. septembra na pontifikálnej svätej omši za účasti tisícok veriacich predsedal pri Kostole Svätej rodiny v Bratislave – Petržalke legát pápeža Františka Angelo Amato,

Titus Zeman blahoslavený

prefekt Kongregácie pre kauzy svätých.

Salezián Titus Zeman po druhej svetovej vojne zorganizoval dva ilegálne prechody bohoslovcov 8. apríla 1951 cez rieku Morava do Rakúska a Talianska. Pri tretej podobnej akcii bol spolu s takmer celou skupinou zadržaný. Dvaja z nich ešte žijú a sú naši členovia: Anton Semeš a Ján Brichta.

Titusa Zemana obvinili zo špionáže a velezrady a odsúdili na trest väzenia na 25 rokov, ktorý si odpykával vo viacerých väzniciach. Na slobodu bol podmienenčne prepustený v roku 1964 a po páde komunistického režimu rehabilitovaný. Slávnostného obradu sa za PV ZPKO zúčastnili predseda organizácie Ján Litecký Šveda a duchovný Ján Košiar.

(red.)

Helikoptérou za žiarením

Na hodine dejepisu sme dostali za úlohu napísať o zážitkoch svojich blízkych z čias komunizmu. Ja som si vybral príbeh o mojom dedkovi a jeho rodine. Je to môj prvý sloh o zážitkoch mojich blízkych, tak ešte neviem ako ho napíšem.

Je chladná jarná noc 26. apríla 1986. Povedali by ste, že v takúto nočnú hodinu budú všetci spať. Ale v Černobyľskej jadrovej elektrárni sú všetci na nohách. Dnes sa totiž mal spustiť a zároveň otestovať výkon nového bloku elektrárne nazývaného Černobyľ 4. Avšak došlo k chybe, ktorá zapríčinila najväčšiu katastrofu v dejinách jadrovej

energetiky. Nebezpečný rádioaktívny mrak sa vznášal nad východnou a strednou Európou, nad nič netušiacimi ľuďmi v prvomájovom sprievode. V ňom boli aj moji rodičia a prarodičia.

Môj dedko, Juraj Košťál, bol zástupcom vedúceho laboratória radiačnej kontroly okolia (LRKO) v bohunickej jadrovej elektrárni. Všetci v jeho práci si šepkali o tom, že na Ukrajine sa niečo stalo. Avšak nikto im neoznámil čo.

Tak ako každý rok, tak aj tento, sa 1. mája dedko zúčastnil prvomájového sprievodu so svojimi kolegami. Počas sprievodu za ním prišiel vedúci z práce, že si má, aj so svojimi kolegami, zbalíť

kufre. Že idú na tajnú operáciu, ktorú presnejšie nešpecifikoval. Keď prišli s kuframi do práce, čakala ich tam helikoptéra. Sedel v nej pán, ktorý im vysvetlil situáciu - vraj z Černobyľskej elektrárne uniklo mierne množstvo rádioaktívnych látok a oni majú ísť zmerať prítomnosť týchto látok na rôznych miestach Slovenska. Avšak hneď pri prvom meraní im došlo, že to nebol len taký malý únik radiácie ako im povedali.

Po týždni a pol sa dedko vrátil do Piešťan, k svojej rodine. Vtedy už bolo jasné, čo sa na Ukrajine stalo.

**Alan Bohún, 9.B,
ZŠ Atómová, Trnava**

List spoluväzňa Vojta Ottmara trnavskej organizácii

Bez Vojta to nejde

Pravidelne 9. septembra sú v Hradišti *Slávnosti vína*. Tohto roku som pozval Vojtovu (Ottmarovu) dcéru s rodinou. Na sobotu a nedeľu, aj s ubytovaním. Každý rok sme sa s Vojtom a ďalšími siedmimi až dvanástimi priateľmi u nás schádzali. A bolo veselo. Aj nemluvnatá v kočíkoch boli v kroji, dychová hudba na každej ulici, stánky s gulášmi (hovädzí, bravčový, klokaní, pštosí), langoše a kopa stánkov s dobrotami. V každom parku iná folklórna skupina, krčmy a múzeá otvorené..! To bol pre Vojtiška balzam na dušu! Teraz príde jeden jediný, a to Bohuš M. z Trnavy a možno i náš spoločný spolužiak (s Vojtom) Palko M. z Bratislavy, rodák z Radošoviec pri Senici. Každý sa ma pýta: príde i Vojto? Ak nie tak ja tiež neprídem!

Nikto nechce veriť, že už je nebožtík!!!! On bol zdroj radosti, veselia a vtípor celej našej spoločnosti! A to bol medzi nami sochár (robil sochy pre Trnavu), fotograf, režisér a dvaja lekári! Tým všetkým náš Vojtišek chýba tak, že nepríde!!!

Vojto Ottmar (druhý zľava) počas pietneho aktu pri pamätníku obetiam komunizmu. Foto Eva Zelenayová

Pani Masařová, čo Vojto odišiel, tak mi ani pošta nechodí! On jediný sa nedal na internet a písal klasické listy! Vojtova dcéra tiež nepríde, lebo je práve v ten deň slúbená na *Trnavský jarmok*! Nevieť či to nebude viac smutné, ako veselé stretnutie.

Vojto mi stále chýba. Bez neho som ako tieň. Boli sme dokonalá dvojica, viac ako Lasica a Satinský!!! To mi verte!!! Zdraví vás

Tibor Novotný

Štyri roky bez Greguša

Štyri roky uplynuli 29. augusta od smrti predsedu nitrianskej regionálnej organizácie PV ZPKO Dezidera Greguša. V tento deň spomínali na svojho predsedu pri jeho hrobe v Lužiankach Alžbeta Loudová, Eva Sopóciiová a Agátka Fišerová. Položením kytice, zapálením sviečok a tichou modlitbou sa poklonili jeho pamiatke a priznali, ako veľmi im chýba. (al)

Opäť sa menil zákon o ÚPN

„Nech by sa akokoľvek komunizmus namáhal a predstieral, že chce ľuďom dopomôcť k ich právam, nič nevie o ľudstve, žalostne ho ponižuje, a lipne na ustanovizniach, ktoré sú nepraktické a neuskutočiteľné, patrí k najdivším výplodom, aké vôbec vzišli z ľudského mozgu.“

(LUDOVÍT ŠTÚR o komunizme v knihe
Slovanstvo a svet budúcnosti)

Na septembrovej schôdzi NR SR zmenili zákon o ÚPN. Ak bol problém v ľudskom faktore, je načas uvažovať o kvalitatívne aj systémovo odlišnom prístupe a dožadovať sa, aby organizácie združujúce členov II. a III. odboja mali výsostné právo navrhovať do správnej rady svojich nominantov. Princiálna otázka je: Kto iní, ak nie priami nositelia skúsenostnej pamäte na totalitné režimy by mali byť prednostne (obligatórne) v riadiacom orgáne verejnoprávnej pamäťovej inštitúcie?!

Je nedostatočné, neúctivé až alibistické ponechať voľnú ruku rôznym mimovládny organizáciám, poslancom alebo záujmovým združeniam, ktoré s predmetom činnosti ÚPN nemajú v podstate nič spoločné, aby navrhovali nominantov, často spriaznených s tou-ktorou politickou stranou a riadili inštitúciu, ktorá by sa mala nekompromisne stavať k ideológiám a nositeľom či aktérom totalitných režimov. Často stojac pred silnými a vplyvnými ľuďmi, snažiacimi sa skryť svoju temnú minulosť. Najmä, ak tieň komunistickej minulosti visí nad mnohými persónami z oblasti biznisu, súdov, prokuratúry, advokácie, médií, samosprávy, najvyšších politických miest...

Možno aj preto pôsobí nielen snaha ÚPN, ale aj justície k stíhaniu zločinov komunistickej minulosti bezzubou až trápne. Ba je viditeľný rozdiel prístupu spoločnosti - politiky aj médií - k červenej totalite, než k totalite hnedej. Opakujú sa kontroverzné výroky na „socialistickú“ minulosť pod vedením KSČ z úst najvyšších verejných činiteľov, či priamo ospravedlňovanie týchto zločinov a systému. Takáto spoločenská atmosféra výrazne sťažuje aj napĺňanie poslania ÚPN, ktoré má určené v zákone. Ak sa zmenou posilnilo kolektívne riadenie, je táto požiadavka bývalých politických väzňov legitímna. Ak ÚPN skúma obdobie dvoch totalitných režimov, v rokoch 1939-45 a 1948-89, mali by mať prednostné právo zastúpenia v rade nominanti príslušných organizácií, ktoré združujú tých najpovolanejších - ktorí na vlastnej koži pocítili hrôzy režimu. To znamená, že aj výber a kvalifikácia pre člena správnej rady ÚPN by mala byť presne vymedzená na hlavný predmet činností, ktoré zákon o ÚPN definuje. Z pohľadu historickej skúsenosti vyplýva, že na členstvo v rade nestačí len podmienka bezúhonnosti (nekomunistická minulosť) kandidáta. Keďže kvantitatívny pomer v podobe trvania totalitných režimov je asi 10:1, mám za to, že spravodlivý pomer zastúpenia v 9 člennej rade by mal byť: aspoň päť členov protikomunistického odboja, po jednom predstaviteľovi II. odboja, ŽNO, cirkvi a jedno

miesto pre historika. Druhou zmenou, ale aj Achilovou päťou v zákone o ÚPN sú zadné dvierka na odvolanie člena správnej rady podľa vágnej a subjektívne hodnotenej formulácie - ak by si neplnil svoje povinnosti. Je to kontroverzný nástroj politiky na možný tlak a manipuláciu. Aj preto v prípade nášho návrhu personálneho modelu rady by táto úvaha bola zjavne zbytočná a mala by byť zo zákona vypustená. V Českej republike podobné ustanovenie zrušil ústavný súd.

Po príklady k susedom

Napriek niektorým odlišnostiam a forme príslušných pamäťových inštitúcií na Slovensku a v Česku sa ukazuje, že českí politici prejavili vyššiu mieru politickej kultúry a historicko-spoločenského citu i slušnosti voči obetiam totality, keď na čelo správnej rady Ústavu pro studium totalitných režimů (zákon 181/2007, Sbírky ČR) bola zvolená Naděžda Kavalírová, predsedníčka organizácie združujúcej českých politických väzňov komunizmu! Práve takáto pamäťovo-personálna politika je garantom, že sa pamäťové ústavy nevymknú z úloh, ani nepodľahnú tlakom, alibizmu alebo zahmlievajúcej politickej „korektnosti“... U našich susedov na rozdiel od nás, prebiehajú procesy alebo vyšetrovanie vysokých funkcionárov KSČ, napríklad zodpovednosť súdruha Štrougala za zabitie ľudí na hraniciach elektrickým prúdom, na čo dal Štrougal ako minister príkaz.

Ďalším príkladom je obsahová stránka zákona a jeho plnenie. V Českej legislatíve je základným poslaním pamäťových inštitúcií „odhaľovať a stíhať trestné činy“ spáchané počas totalitnej éry neslobody, najmä tie, ktoré neboli z politických dôvodov doteraz právomocne rozhodnuté. Napriek tomu, že došlo k legislatívnym opatreniam vo vzťahu k temnej minulosti, na trestno-právne postihy, až na ojedinelé výnimky v celom postkomunistickom bloku, akoby existovala nejaká skrytá imunita a nedotknuteľnosť voči páchatelom zločinov alebo riadiacim funkcionárom režimu, ktorý takéto zločiny organizoval, riadil, ospravedlňoval alebo podporoval.

Práve zločiny a zločinnosti komunistických režimov sa najviac skloňovali v súvislosti s úlohou pamäťových inštitúcií aj počas bratislavskej ministerskej konferencie v čase nášho predsedníctva EÚ (august 2016). Z tohto dôvodu bola založená medzinárodná **Platforma európskej pamäte a svedomia** (2011), ktorá však pôsobí na rozdiel od pamäťových inštitúcií neformálne, bez zákonov a viac lobisticky pri centráloch EÚ v Bruseli. Bolo by vrcholom alibizmu ponechať naše záležitosti vysporiadania sa s komunistickým režimom na medzinárodnú platformu. Pretože vzhľadom na zložitosť a dĺžku procesov v únii by to bola spravodlivosť už len „in memoriam“. S tým, čo je doma, by sme si mali poriadok urobiť sami. Stačí tak málo – politická vôľa, úcta, rešpekt a sebareflexia kompetentných. A samozrejme vlastná pamäť na svoju minulosť.

Rafael Rafaj

podpredseda PV ZPKO

Pred 130 rokmi sa narodil dr. Jozef Tiso

Čriepky z jeho mladosti

napätie v spoločnosti rastie.

Nie je cieľom tohto príspevku podávať Tisov prehľadný životopis. Uvediem len niekoľko čriepok z jeho detstva a mladosti, ktoré zostali odložené, lebo Tisu bolo treba predstaviť ako maďaróna. Ibaže niet dôkazov. Už odštiepení z Hlinkovej ľudovej strany Ferdinand Juriga a Florián Tománek v júlovom vydaní Slovenských ľudových novín roku 1930 v článku *Hlinkovský minister Tiszó má rád židov* urobili z Tisa maďaróna a čudujú sa svete, aj filosemitu. Jozef Tiso totiž za vojny v nitrianskom maďarskom časopise publikoval niekoľko článkov a podpísal ich Tiszó József. Vo svojich príspevkoch opisoval frontové zážitky, keď ako poľný kaplán 72. pešieho trenčianskeho pluku cisársko-kráľovskej armády prežil kampaň v Haliči roku 1914 a začiatkom roka 1915. Na rozdiel od maďarských žurnalistov trúbiacich fanfáry o víťaznom postupe, písal vecne a realisticky, ba ani nezamíchal zločiny na civilných obyvateľoch, ktorých sa naše vojsko dopustilo. Podpis Tiszó József sa hodil jeho protivníkom a najmä justičnej fraške, nazvanej Národný súd. Podpisy našich dejateľov pod maďarskými článkami Mudrony Mihály, Kvac sala János atď. ostávajú bez povšimnutia, Tiszó József aj dnes slúži ako argument.

Zachované svedectvo

Pre potreby procesu a propagandy však to nebolo dostatočné. Bolo treba ešte niečo vykutrať a tak sám pán žalobca dr. Juraj Šujan, ktorý sa pod svoje publicistické diela podpisoval Jiří Šujan, sa v lete 1946 osobne dostavil do Nitry a pátral aj u môjho starého otca Jána Mrvu, ktorý bol za Prevratu v Nitre. Odchádzal sklamaný a keď sa ho môj otec medzi dverami opýtal na výsledok návštevy, hodil rukou a precedil: „Nič mi nepomohol.“ Tisovo maďarónstvo sa napriek horlivej snahe obžaloby na súde spomínalo len vo všeobecnej rovine. Na hlavnom pojednávaní neodznala výpoveď nitrianskeho kanonika Jozefa Randíka, lebo v prípravnom konaní svedčil v prospech obžalovaného a vyvracal lži o maďarónovi, ktorý len vďaka vzniku Česko-Slovenska v sebe našiel Slováka. Našťastie Šujanov výsluch Randíka sa zachoval a jeho svedectvo je cenným dokladom Tisových predprevratových postojov. Žilinský rodák Randík bol Tisovým spolužiakom na tamomjšom nižšom gymnáziu. Ako uviedol obaja a viacerí ďalší žiaci v triede mali sloven-

ské povedomie. Na výletoch si občas zaspievali „Hej Slováci“, čo mohlo byť aj dôvodom na vylúčenie zo školy.

Za rušných jesenných dní roku 1918 Tiso spolu s Eugenom Filkornom 10. novembra 1918 navštívili známeho nitrianskeho Slováka dr. Bertoviča a navrhli mu, aby sa v Nitre vytvoril výbor Slovenskej národnej rady, alebo aby sa vypracovalo slovenské memorandum. Bertovič im to vyhovoril, lebo v maďarskej Nitre na to neboli podmienky. Dohodli sa však, že vypracujú zoznam nitrianskych Slovákov, s ktorými je možné v novej situácii rátať. Už od 17. novembra 1918 začal Tiso s Filkornom vydávať slovensko – maďarský týždenník Nitra – Nyitra. Jeho maďarská časť bola písaná v duchu kresťansko-sociálnom. Slovenská, ktorú redigoval práve Tiso, bola v duchu národnom. 24. novembra v ňom vyšiel článok *Slováci plesajme, kde sa píše: Nie plakať a zúfať, ale plesať a spievať máme všetci. Prestaňme sa hanbiť, že sme sa Slovákmí narodili, prestaňme byť občanmi druhej triedy len preto, že matka slovenskú spievala pieseň pri kolíske našej.*

Členom nitrianskej SNR

Vzhľadom na pomery aké v tej dobe v Nitre panovali i na celkovú nejasnosť štátoprávnej situácie boli Tisove články veľmi odvážne. Tiso z poverenia nitrianskej národnej rady šiel začiatkom decembra vítať české vojsko do Rišňoviec. Dovtedy bolo mesto v maďarských rukách. Ako aktívny Slováka sa stal členom nitrianskej SNR, ktorá vznikla po príchode českého, resp. česko-slovenského vojska. Tiso teda za Uhorska maďarón nebol, ako sa to silou-mocou snažil vydolovať Šujan a spol, ale tichý presvedčený Slováka. Dostatočne inteligentný na to, aby vlastné slovenské srdce otvoril len pred dôvernými priateľmi, inak by ohrozil postavenie svoje aj iných. A to nechcel ani on, ani jeho slovenskí priatelia.

Tesne pred skončením vysokoškolských štúdií v lete 1978 som začal pracovať v Slovenskom národnom archíve. Vtedy sa inštitúcia volala Štátny slovenský ústredný archív SSR. Pred mojim nástupom však vypustili adjektívum slovenský, lebo na Slovensku nič nemohlo byť slovenské, najvyššie slovenské socialistické. Bol som poverený prevziať Šujanovu pozostalosť a dopraviť ju do archívu pre potreby nákupnej komisie. Keď som ponosil množstvo papierov, krabíc, notesov a šanonov do pripravenej dodávky, pani Šujanová mi uvarila kávu. Kým som ju v kuchyni popíjal dr. Šujan ma presvedčal, že Tiszó bol tuhý maďarón. Netušil som, akú úlohu hral na procese s prezidentom a Tisove životné osudy mi boli len povrchne známe, takže som pána žalobcu nechal vyrozprávať sa. Keď však mne, neznámemu uchádzačovi, držal asi štvrthodinovú prednášku o Tisovi a vykreslil ho ako maďaróna a zločinca, akosi som vycítil, že ho ešte tri desiatky rokov po procese hryzie svedomie za justičnú vraždu.

Ivan Mrva

Dejinná etapa na ceste k štátnosti

Pri príležitosti výročia vyhlásenia autonómie Slovenska 6. októbra 1938 poskytla Slovenským národným novinám rozhovor cirkevná historička prof. Emília Hrabovec. Časť z neho prinášame našim čitateľom.

● **Aká vyspelá bola slovenská spoločnosť svedčí aj fakt, že prvým aktom autonómnej slovenskej vlády bolo zrušenie činnosti komunistickej strany - o vyše päťdesiat rokov skôr, než bola komunistická ideológia vyhlásená za zločineckú. Ibaže namiesto toho, aby sa týmto politikom dostalo zadosťučinenie, zatracujeme ich rovnako ako komunistický režim. Nejde o retardáciu v zmysle národnom?**

Jedna z príčin, pre ktorú je slovenské národné myslenie a emancipačné snaženie nielen v našom dnešnom slovenskom marazme, ale aj v širšom európskom rozmere často biľagované, tkvie práve v tom, že jeho historicky nosný prúd spočíval na kresťanskom základe a odmietal tak bezbrehý liberalizmus ako bolševizmus a komunizmus, teda tie protikresťanské ideológie, ktoré sú už dlho nosné v európskom i americkom politickom myslení. Keď sa Spojenci po roku 1945 rozhodli stavať na kartu obnovy Československa, nebolo to preto, že ich presvedčili Benešove argumenty o štátoprávnej kontinuite štátu, ktorý v roku 1939 zanikol, ale preto, lebo Československo lepšie vyhovovalo ich politickým a ideologickým záujmom než samostatné Slovensko. V istom zmysle je akýmsi tajomstvom našich dejín, že práve náš dvojkríž vzbudzuje často takú nenávisť, pohoršenie, scandalum crucis. Slovensko-kanadský biskup Michal Rusnák v jubilejnom cyrilometodskom roku v septembri 1969 v homílii pre slovenských pútnikov v Bazilike sv. Klimenta v Ríme povedal, že dvojkríž je historickým poslaním, historickou misiou slovenského národa, znakom jeho „vyvolenosti“. Nie v zmysle moci a slávy, ale v zmysle vyvolenosti kríža, teda v poslaní žiť a ohlasovať kresťanskú vieru

a nasledovať Krista v utrpení. Dvojkríž ako kvintesencia nášho bytia, ale aj ako znamenie, ktorému sa stavajú na odpor tí, ktorí odmietajú kríž, kresťanstvo, ním stvárnene európske dedičstvo, ním sformované európske národy. Preto je náš dvojkríž a všetko to, čo predstavuje, ustavičným terčom útokov, preto tie snahy naštepiť nám do historickej pamäte presvedčenie, že nemáme dejiny hodné úcty, preto nimi máme opovrhovať a dištancovať sa od nich.

V súvislosti so 6. októbrom 1938 treba ešte zdôrazniť, že na autonómii sa dokázala slovenská politika zjednotiť na širokom základe. Nikto predstaviteľov iných politických strán do Žiliny nevolal, ale oni prišli, lebo videli, že autonómia je prirodzeným diktátom dňa, vyústením logiky slovenských dejín a slovenskej politiky. Pokiaľ sa nechceli zo slovenskej politiky a slovenských dejín sami vylúčiť, museli prísť. Všetci okrem komunistov aj podpísali Žilinskú dohodu a boli by ju podpísali aj komunisti, keby ich boli k podpisu pripustili.

● **Autonómia Slovenskej krajiny bola prijatá ústavným zákonom Národným zhromaždením Republiky česko-slovenskej v novembri 1938. Takže bola Prahou uznaná.**

Autonómia bola sankcionovaná zákonom 299 z 22. novembra, ale bolo to z pražskej strany okolnosťami vynútené gesto, ktoré sa čoskoro usilovali revidovať. Vyvrcholením týchto snáh bolo odvolanie legitímnej slovenskej vlády a vojenský zásah, ktorý vošiel do dejín ako Homolov puč. Skupina ministrov v pražskej vláde a generálov, ktorí stáli za týmito opatreniami, si uvedomovala, že to bola nebezpečná hra, ktorá mohla vyprovokovať intervenciu Nemecka či iné nepredvídané udalosti. Ale stanovisko ministra generála Aloisa Eliáša a jeho súdruhov bolo jednoznačné: ak má republika zahynúť, bude lepšie, keď sa tak stane vonkajším zásahom, než aby sa stalo navonok zrejším, že sa rozložila zvnútra. A presne to nám dodnes rozprávajú, že zahynula iba vonkajším zásahom a zamlčujú, že vážny podiel na rozpade Československa mali vnútorné zlyhania a vnútorný

rozklad heterogénneho štátu, ktorý do poslednej chvíľe odmietal uznať i samotnú existenciu, nielo práva slovenského národa. Z duchovnej perspektívy nemožno tiež nevidieť, že jeho tvorcovia ho chceli budovať bez Boha a proti Bohu a takéto stavby trvácnosť nemajú. Priznal to v hlbokom pastierskom liste z 15. októbra 1938 aj vtedajší pražský arcibiskup kardinál Karel Kašpar.

● **Dodnes je bielym miestom našich dejín otázka, či sa Slováci dobrovoľne vzdali svojho štátu či dokonca proti nemu nepovstali. Čo si o tom myslíte?**

Jednou z ďalších ideologických fabulácií, ktorými nás krmia po štyridsiatom piatom roku je to, že Slováci svoj štát nechceli, že obnovu československej štátnosti prijali s otvorenou náručou. To je výmysel. Slováci by sa svojej štátnosti neboli vzdali, keby boli mohli slobodne prejavíť svoju politickú vôľu, nikto im však takúto možnosť nedal. Naopak, slovenské zmyšľanie bolo po desaťročia kriminalizované, národ zastrešovaný, jeho národne a kresťansky zmyšľajúce elity vystavené tvrdým perzekúciám. Už po voľbách na jar 1946 s ich jasným antikomunistickým vótom sa v Prahe neuveriteľne naľakali oživenia „slovenského separatizmu“. Ako veľmi, o tom svedčili zatýkania, konštruovanie rozličných „sprisahání“, súdne procesy. Vláda však prijala aj vnútorné opatrenia, ktoré navonok neboli viditeľné, ale dozvedáme sa o nich z historických prameňov. V ruskom štátnom archíve sociálno-politických dejín RGASPI sa napríklad nachádza hlásenie sovietskeho diplomata do Moskvy o tom, že vzápätí po voľbách vznikla v rámci ministerstva vnútra v Prahe tajná komisia, ktorej predsedal sám minister. Komisia vypracovala 12 bodový program čechoslovakizácie Slovenska, ktorého súčasťou bola politická, právna a iná likvidácia slovenských elít na všetkých úrovniach. V jednom z bodov sa uvádzalo, že treba žiadať od Vatikánu odstránenie všetkých biskupov, ktorí mali slovenské zmyšľanie.

Eva Zelenayová

Staronová obhajoba revizionistu Esterházyho

V medzištátnych slovensko-maďarských vzťahoch aktuálne zdanlivo vládne idyla. Ohrozenie mnohí obyvatelia vnímajú predovšetkým z možného multikultúrneho nanútenia. A to z masového prílevu pridelenia utečencov najmä moslimského pôvodu. Viac skrytých napätí a konfliktov

existuje na domácej pôde v národnostných vzťahoch na juhu Slovenska. Vyplývajú z odlišnej interpretácie faktov, dejín, hodnôt, súvislostí a predovšetkým symboliky. Príznakov je viac, hoci viacerí prepadajú ilúzii, že možné medzietnické konflikty a názorové odlišnosti i záujmy sa dajú odstrániť. Ibaže fakty svedčia o opak.

Paradoxne, prednedávnom oznamovali tlačové agentúry poškodenie pomníkov slovenských osobností v Košiciach a Rimavskej Sobote! V druhom prípade aj spor, koho socha bude na zrekonštruovanom námestí a či dôjde aspoň k relatívnemu hodnotovému kompromisu, ako v Leviciach. Tam na jednej strane námestia stála socha M. R. Šefánika a neskôr Ľudovíta Štúra a na druhej Lajoša Košuta. Títo dvaja sa z blízkej názorovej pozície na uhorskom sneme, zrazu stali nepriateľmi. Dokonca maďarský vodca revolúcie sa pokúšal zatknúť našu veľkú odbojovú trojicu - Štúra, Hurbana a Hodžu. A kto vie či nie aj priamo obesiť, ako sa to stalo Holubymu, Šulekovi, Langsfeldovi... a mnohým ďalším väznom a bojovníkom za slovenské záujmy. V Rimavskej Sobote sa v súčasnosti absolútnym vládcom námestia stáva opätovne iba socha maďarského básnika a farára Reformovanej cirkvi Mihályho Tompa. Iniciatíva občanov a zrejme aj miestnych poslancov, aby tam bola aj socha Janka Jesenského, prozaika a básnika, ktorý tu bol prvým županom novovzniknutej ČSR, jednoducho neprešla.

Dobšinský v Rimavskej Sobote

Kdesi, možno ani nie na okraji mesta, však Rimavania dokázali postaviť až šestnásť zväčša drevených sôch slovenských dejateľov, ktorí v meste a jeho okolí pôsobili. A najpozoruhodnejšie je, že aj skvelému zberateľovi a interpretovi rozprávok Pavlovi Dobšinskému, ako jeho jedínú sochu na svete. Žiadnu z nich neprišiel odhaľovať, ba možno ani si pozrieť, minister kultúry SR. V Bratislave, kde Dobšinský strávil medzi štúrovcami rovnako veľa času, sochu nedostal. Na Hviezdoslavovom námestí ju má dánsky rozprávkar Andersen, ktorý v Bratislave pobudol jeden deň. Karikatúrna podoba sôch v centre Bratislavy a ich nekoncepcnosť je ešte obľudnejšia. Na Hlavnom námestí dominuje dobyvatel, ničiteľ Bratislavy, hradu Devín a Pajštún - Napoleon. Kúsok ďalej prešpurský dobromyselný čudák a blázon Schöne Náci, ale aj „Čumil“ zízajúci odkiaľsi z kanálu...Dokonca k roku veľkého cyrilo-medtodskeho jubilea bratislavskí poslanci zahanbujúco zamietli inštaláciu súsošia sv. Cyrila a Metoda s ich nasledovníkom Gorazdom.

Do tejto nekultúrnej a hodnotovo i skutkami zmätenej spoločnosti nedávno zarážajúco vstúpila bývalá veľvyslankyňa Slovenskej republiky pri Svätej stolici Dagmar Babčanová svojim príspevkom na liberálno-kresťanskom blogu Postoj.sk (18. 9. 2017) pod názvom „Posledné zastavenie na krížovej ceste grófa Esterházyho“.

Babčanovej zdroj

Redakčne zarážajúco, bez alternatívneho pohľadu i kritických postojov slovenských historikov, intelektuálov a inštitúcií či politikov k tak zložitému fenoménu ako je interpretácia a mytologizácia najvýznamnejšieho menšinového, maďarského medzivojnového i vojnového politika Jánosa Esterházyho. Rafinovane presadzoval „znovunávrat“ Slovenska do obnoveného Veľkomaďarska (nie Uhorska!), čo sa mu čiastočne v rokoch 1938-1945 aj podarilo. Dokázateľne o tom vyjednával nielen s nacistickými Nemcami, ale aj s vtedy revízne naladenými Poliakmi i v náš neprospech orientovanými Talianmi. Reprezentoval ich šéf diplomacie vtedajšej fašistickej vlády Ciano, ktorý rozhodujúco ovplyvňoval pre nás zdruvujúci výsledok Viedenskej arbitráže v roku 1938. V článku pani Babčanovej však niet o tom ani slova. Ale rozvíja v ňom staronovú pesničku o veľkej a nevinnej obeti vo väzení kresťansky sa kajúceho politika so vzorným profilom, ktorý vraj len obhajoval záujmy Maďarov, Židov a dokonca aj Slovákov. Podľa bývalej nominantky KDH na post veľvyslankyne bol Esterházy dokonca iba nevinnou obeťou nacizmu a komunizmu. Ako zdroj uviedla jedínú a dôsledne hagiografickú a jednostrannú knihu súčasného riaditeľa Maďarského kultúrneho inštitútu v Bratislave Imreho Molnára „Život a martýrska smrť Jánosa Esterházyho“. Molnár systematicky publikuje a organizuje nové iniciatívy na obhajobu „absolútnej nevinny maďarského politika“. Zatiaľ som nenašiel od našich akademických a univerzitných historikov vážnejšiu kritickú polemiku napríklad ku koncepcii „nevinného úsilia o iba mierovú revíziu hraníc Jánosom Esterházyom“, ktorú systematicky rozvíja historik Maďarskej akadémie vied László Szarka, prednášajúci modernej dejiny aj na Univerzite J. Selyeho v Komárne i na viacerých konferenciách po Slovensku!

A tak zrejme nielen preto sme mali donedávna už jedenásť sôch symbolu „maďarského utrpenia“ J. Esterházyho takmer po celých južných hraniciach Slovenskej republiky. Napriek tomu ani Václav Havel nemohol akceptovať návrh na štátne vyznamenanie Esterházyho, lebo to by ho musel priznať aj sudetonemeckému K. Henleinovi. Slovenskí historici, počnúc Deákom, Hronským, Hrnkom, Kamencom, Kováčom a Šutajom, dokonca aj Židovská náboženská obec či súdy v SR dostatočne kriticky a odmietavo vyargumentovali prístup Esterházyho k slovenskej a židovskej otázke, preto je počin Babčanovej a redakcie Postoj nepochopiteľný.

Viliam Jablonický

Ako sa likvidovali Slováci

Pokračovanie z 1. strany

Neangažoval som sa v mládežníckej organizácii a prvý konflikt počas štúdia na gymnáziu som mal, keď za mnou prišiel jeden komunista a verboval ma do strany. Došlo to tak ďaleko, že som mu jednu vyťal. A iste to nebolo bezbolestné. Mal som síce 16 rokov, ale takmer dva metre a 86 kíl. Okamžite stratil chuť niečo so mnou podnikať. A tak som sa v roku 1948 dostal na Vysokú školu technickú.

Veď ste sa chceli stať kňazom?

Áno a aj na technike som sa najlepšie cítil v kostolíku redemptoristov pod Slavínom. Bola tam dobrá spoločnosť. Páter hrával na gitare, ja na všeličom možnom, na pianovej harmonike, gitare, organe, klavíri, mal som túto spoločnosť rád, ale závery, ku ktorým dospeli, mi nesedeli. Škola mi nerobila problémy, dokonca sa mi ponúkala skvelá kariéra. Známi ma odhovárali, nastupuje komunizmus, zlikvidujú ťa. Navzdory tomu som sa po prvom ročníku prihlásil do seminára.

Zrejme ste tam dlho nevydržali, keď ste napokon vyštudovali techniku?

Dostal som sa do seminára v Banskej Bystrici, kde ma kde-čo prekvapilo a život sa mi začal vyjasňovať. V seminári som prišiel na to, že to nie je len modlenie. Ráno chytro niečo zjesť a poďho na prednášky. Poobede sme mali povinný spánok a vyše dvojhodinovú vychádzku. Hnevalo ma to. Čo som sem prišiel futbal hrať? Hoci som nechýbal v žiadnom pohybovom mužstve, liezlo mi to na nervy. Nemal som čas na modlenie, učenie, len na sprostosti. Mal som absolútny sluch, veľmi ma zaujímala hudba. A mal som šťastie. Mojim profesorom bol chýrny organista profesor Gašparovič. Napokon emigroval a stal sa organistom v parížskom Notre-Dame.

Čo vo vás v seminári zanechalo najhlbší dojem?

Juraj Šimko

V tom čase bol rektorom seminára skvelý publicista Juraj Koza Matejov. Za jeho éry sa seminaristi stretávali s profesormi a diskutovali o živote. Môžem povedať, že som sa stal jeho miláčikom. Tiež mal zásluhu na zblížovaní študentov s banskobystrickým biskupom Andrejom Škrábikom.

Viete, aký osud ho stihol?

Spomínam si na neho. Cez veľkú študentskú jedáleň sa prechádzalo do tzv. pánskej, kde sa stravoval profesorský zbor. Pán biskup Škrábik nikdy nedošiel do pánskej. Vždy si k niektorému seminaristovi prisadol. On bol kus pochodujúceho srdca, úžasne dobrosrdečný. Bol literárne činný takže Štátna bezpečnosť dávala na neho pozor. Nediplomaticky pomenovával veci a javy. Hovoril, v čom komunizmus nie je dobrý, v čom odporuje životu. Netaktizoval, nevyhýbal sa zodpovednosti. Prostredníctvom svojho priateľa, právnik a poslanca snemu Cyrila Balka, pomáhal ľuďom. Prichýlil väčší počet partizánov určených na likvidáciu, aj ľudí protirežimových, zrejme preto ho neodsúdil ľudový súd.

Napriek tomu sa režim postavil o jeho likvidáciu.

...s priateľom Sebastianom Košútom.

Foto archív

V roku 1950 nastúpil za zmocnenca do Banskobystrického biskupského úradu „vlastenecký“ kňaz Ján Dechet. No a Škrábik prekážal. Vraj bol v príbuzenskom vzťahu s doktorom Jozefom Tisom. Gustáv Husák zaúradoval a žiadal od Škrábika, aby vyhlásil povstanie. Pravda, on to neurobil a padol do nemilosti nastupujúceho režimu.

Lenže povstanie bolo v roku 1944. Ako súviselo s udalosťami okolo biskupa Škrábika v roku 1950?

Husák sa po vojne stal šéfom pre veci cirkevné a nezabudol, že biskup Škrábik ho neposlúchol. Postavil sa proti Cirkvi napriek tomu, že bol synom kostolníka v bratislavskej Dúbravke. Príslušníci Štátnej bezpečnosti v 25 stupňovom mraze vyvliekli biskupa Škrábika medzi dve dediny, vyzliekli ho donaha, zmlátili a nechali tam. Z posledných síl sa doplazil do prvého domu, tam ho zabalili do deky a odviezli do nemocnice. ŠtB zakázala akýkoľvek prístup k nemu.

Odkiaľ teda viete, čo sa s biskupom Škrábikom stalo v januári 1950?

Na starostlivosť o pána biskupa bola určená jedna sestrička... Dostal silný zápal pľúc a do týždňa zomrel. Museli ho odstrániť, aby na jeho miesto dosadili svojho Jána Decheta. A to isté urobili aj s jeho tajomníkom Jánom Tóthom. Preložili ho na faru do Budče, tam ho zmlátili, zabili a obesili na kľučku dverí do kúpeľne. Takých mučeníkov bolo aj v Bratislave viac. Aj z rehoľníkov. O tom sa vie, ale na biskupa Škrábika sa každý vykašľal. Je nevyhnutné dostať ho do povedomia národa, veď bol jedným z prvých mučeníkov - biskupov.

Prišiel apríl 1950 a sním likvidácia reholí. Aký dopad to malo na vás?

Zobrali nám profesorov a o nás sa nestarali. Tak sme išli každý, kde mohol, len aby sme sa vyhli terorizovaniu. Ja som išiel k starej mame do Turčianskych Teplíc. Pomáhal som pri žatve a keď nebola robotá, dal som sa na cykloturistiku po Slovensku. Zobral som si kus slaniny, kúpil chlieb a takto som putoval. Dostal som sa do Súľovských skál, kde ma zasiahla silná búrka. Hľadal som si nocľah a začul som z rozhlasu svoje meno, že mám povolávací rozkaz a okamžite sa mám dostať k odvodu. No nebola to normálna vojenčina, ale Pomocný technický prápor.

V PTP skončili mnohí intelektuáli a odporcovia režimu. Ako dlho ste tam museli zostať?

Dostal som sa do Svätej Dobrotivej, do trestaneckých táborov. Robil som v Poldinej huti na Kladne v ťažkej kovárni, v neznesiteľných podmienkach. Pri kladive azda sedem

Pán Šimko so zatím a vnučkami.

Foto archív

metrov vysokom a dvadsať ton ťažkom. Keď dopadol, tak šľahali triesky, že som schytil najmenej desať fraktúr. Trvalo to takmer tri roky.

S vašim kádrovým profilom ste nemali veľmi na výber.

Povedal som si, keď nemôžem byť kňazom, budem lekárom. Desať rokov som sa hlásil na fakultu. Napokon mi povedali, otec mlynár, ty si študoval za farára, myslíš, že ťa môžeme prijať? Nemôžeme. A na desiate výročie mi poslali prihlášku na stavebnú fakultu. Muselo to však ísť cez okresný výbor strany. Štúdium som zvládol bez problémov, mal som samé jednotky, ale po dvoch rokoch som nedostal internát, tak som rok býval na čierne na Mladej garde. A za to ma chceli vyhodiť zo školy. No fakulta zobrala za mňa spoločenskú záruku, lebo som bol jej najlepší žiak.

Ibaže stále ma evidovali ako nepriateľa ľudu, nereformovateľného človeka.

V Priemstave ste sa však dostali k veľmi dôležitým celospoločenským stavbám. Tam už vaša minulosť neprekážala?

Zrejme nie. Veď niektoré stavby nechcel nikto zobrať. Priemstav bol denne v novinách, že si neplní úlohy v jedenástich závodoch. Bol som hlavným inžinierom na stavbe závodu Juhoslovenské celulózky a papierne v Štúrove, ktorá mala plánovanú mesačnú stratu dva milióny korún. Ja som tam jedným šmahom získal 22 miliónov.

A ktorá zo stavieb je vám najdrahšia?

To nie sú moje diela, to sú Božie diela. Áno, veža Kamzík je výrazná. Keď som zobral funkciu hlavného inžiniera, mnohí mi hovorili, či som sa nezbláznil. Písali o mne v podnikovej tlači, náš hlavný inžinier, jednou rukou ťa hladká a v druhej drží sekeru. Aj ma tak nakreslili. Ja som však len strašil. Nikdy som nezobral peniaze, nikdy som nerozkazoval. Kto chce robiť dobrú robotu, nech začne rozkazovať – robotá sa skončila. S ľuďmi treba spolupracovať. Nikdy som neprišiel na stavbu s rozkazom: toto urobíte. Nie. Vždy som zavolať chlapov na poradu. Mojou zásadou je, že ľuďom nemôžete rozkazovať. V debata ich vždy dovediete k cieľu.

Eva Zelenayová

Ing. Juraj Šimko (v strede) počas tohtoročného stretnutia so spolužiakmi z vysokej školy.

Foto archív

Besnota v pekle

Sergej P. Melgunov: Červený teror v Rusku 1918 - 1923

(Pre mládež do 18 rokov nevhodné)

(Dokončenie z minulého čísla)

Tento „Knižný kútik“ uverejňujeme pri príležitosti stého výročia „Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie“.

Môže byť v pekle horšie?

Samozrejme, že autor nemohol vynechať ani prípady nepredstaviteľného mučenia, ktoré bolo organickou zložkou červeného teroru. Nuž ale, keď sa spodina, huckaná pár nenávisťnými intelektuálkami utrhne z reťaze, ináč to ani nemôže vyzerieť. Takýto rozsah mučenia, aký zaviedli bolševici, nemá obdobu v ľudských dejinách. Z toho, čo je v knihe uvediem iba ilustratívny zlomok. Také veci, ako vytrhávanie nechtov, plameň pod genitáliami či polievanie vodou v mraze bol len ľahký úvod. Mali špeciálne mučiace pomôcky ako rukavice s klincami, opasky na sťahovanie lebky alebo hoci len obyčajné dosky, na ktoré sa odsúdenci pribili a postupne zasúvali do vysokých pecí. Keď bielogvardejci na chvíľu oslobodili Kyjev, vykopali jeden z hromadných hrobov, akými bolo posiate celé Rusko. Našli mŕtvolky s rozmliaždenými hlavami na kašu. Niektoré hlavy neboli odrezané, ale odtrhnuté. Rozpárané bruchá, odrezané časti tiel či vypichnuté oči prestriedané hlbokými ranami. Niektorým mŕtvolám chýbal jazyk, iné mali naopak v ústach ešte hlinu, takže boli pochovaní za živa. Jednu ženu našli zviazanú spolu s jej osemročnou dcérou prederavenou guľkami. Bol tam aj kríž, na ktorý pribili jedného dôstojníka. V jednej časti „cintorína“ boli iba samé ruky a nohy...

Samozrejme, že už vtedy kvitol proletársky internacionalizmus a najkrutejšie sa správali útvary, kde boli medzinárodné jednotky. Čínski čekisti mali v obľube priviazať odsúdenca ku kolu, na holé brucho mu upevnili hrubú rúru do ktorej dali krysy a na druhom konci podpálili oheň, takže krysy sa išli prehrýzť cez telo. Jeden černo

z Moskvy, Johnston, zase zaživa sťahoval ľuďom kožu holými rukami.

Ale aj Červená armáda sa chovala rovnako brutálne a zločinecky ako Čeka. Na záver tohto kabinetu hrôzy iba opíšem, ako vyzerali popravy na nákladnej lodi „Truwor“: „Jeden námorník z okienka prečítal meno odsúdeného. Ten musel prejsť cez celú palubu lemovanú červenoarmejcami na „súdne miesto“. Tam ho zo všetkých strán obkľúčili, strhali mu šaty a zviazali ruky a nohy. Potom začali muky: uši, nos, pery, často aj genitálie a ruky mu odrezovali a potom ho hodili do vody. Vedrom rýchle spláchni krv, a išiel ďalší...“ Tu si dovoľím jednu otázku na našu cirkevnú vrchnosť: Myslíte si, že v pekle môže byť ešte horšie?

Charakter čekistu

Ale autor sa nevenuje iba štatistike, situácii vo väzniciach a samotným hrôzám popráv. Z knihy sa dozvieme aj to, čo to boli za charaktery, ktoré tvorili nielen jadro Čeky, ale aj radové členstvo. Nakoniec aj my ich dobre poznáme. Alebo prečo sa odsúdenci museli vyzliecť donaha. Pretože ich šatstvo si podelili kati. A ako evidentne fajnoví ľudia nechceli mať na ňom dierky či krvavé škrvny. Samozrejme, že už vtedy sa odhaľovali sprisahanecké centrá, robili sa provokácie ako odsúdiť nevinných – tak ako počas celého trvania tohto najkrvavejšieho režimu ľudských dejín.

Keďže gulagy vtedy iba začínali, nevenuje sa im tak dôkladne ako trebárs Solženicyn. Ale aj to, čo o nich píše, stojí za to. Napríklad sa dozvieme, že v archangelskom tábore z pôvodných 5 000 internovaných, žilo v roku 1922 už iba 1 500 ľudí. V Tagansku zomrelo 40 percent mŕtvych od hladu. Jeden utečenec opisuje „polievku“ vo Vjatke: jedna rozkladajúca sa konská hlava, kde v tmavej tekutine plávali kúsky kože, hlien a neošúpané zemiaky. V tábore Cholmogory boli zase také zvyky, že veliteľ všetkých väzňov za-

členil do skupiniek po 10 a ak sa jeden z tej skupiny niečím previnil, zastrelili všetkých desiatich. Súdruh Kalinčenko zasa oslavoval svoje narodeniny tak, že si z osadenstva nechal vybrať troch najtučnejších buržujov a tých vlastnoručne zastrelil. V Petrohrade v roku 1920 súdruh náčelník usporiadal dokonca „ženskú poľovačku“. V noci si vybral okolo 20 žien, ktoré sa museli vyzliecť donaha. Tie naložili na nákladniak a vyviezli na pole za mesto. Potom vyhlásil „preteky“ s tým, že víťazke venuje život. Po „dostihoch“ nechal všetky zastreliť.

Na záver sa treba aspoň stručne zmieniť o tom, ako tento červený teror zasiahol nás. Udalosti z júna 1919, keď z iniciatívy Bélu Kuna bola u nás vyhlásená „Slovenská republika rád“, by sa dali označiť len za také dotyky s bolševizmom. Hoci aj za krátky čas tu zahynulo pár stoviek ľudí, z toho pár desiatok bolo umučených a našli sa aj nejaké rozrezané bruchá. No ozajstný prienik červeného teroru nastal na Slovensku pred augustom roku 1944, keď na našom území vysadili sovietskych komisárov na sabotážne účely. Áno tých, ktorí už mali za sebou tisícky povraždených a umučených, odrezávanie nosov či vylupovanie očí, veď iných Stalin ani nemal. Ostatní boli už dávno mŕtvi alebo v gulagoch.

Poradcovia z východu

Pokiaľ sa Gottwald vyhrážal, že sa chodia učiť do Moskvy, ako kapitalistom vykrútiť krky, tak toto boli ich učiteľia. Ozajstní „machri“ vo svojom odbore. Aj keď sa neskôr aj Gottwaldova mládež niečomu priučila, stále to nemalo tú správnu razanciu a kvalitu. Keď čítame u Melgunova, ako bolo po procese s Tagancevom v Petrohrade postrieľaných asi 50 ľudí, ako si museli vykopáť hrob, vyzliecť sa a potom ich postrieľali a zasypali mŕtvych aj ranených, a keď čítame výpoveď kňaza Jozefa Pössa, ako vystrieľali partizáni dedinu Sklené, alebo ako popisuje Jozef

Charkov: obeť Čeky, podľa lekárov so znakmi mučenia, ktorým boli ruky odsekávané zaživa.

Nemčok vraždenie v Sklabini, je to ako cez kopirák, vrátane vyzliekania sa „odsúdených“. A boli aj ďalšie dediny, kde len tak svojvoľne postrieľali desiatky a stovky nevinných ľudí, lebo partižanom, ako ich veľkým sovietskym vzorom, sa zachcelo krvi. A hlavne ukázať sa, akí sú oni geroji pred neozbrojenými pokorenými ľuďmi. A presne ako ich vzory, nevráždili kvôli nejakým prečinom, ale kvôli pôvodu a názoru. Aj pre nich bol zákon buržoázny prežitok. Ale keď Nemci robili represálie za ich výčiny, vtedy sa skrývali po lesoch. Veľmi dobrá sumarizácia týchto „hrdinstiev“ je v knihe Petra Podolského „Povstanie roku 1944 – Bolo národné, slávne, užitočné?“ A že komunisti sú ľudia skutočne zvláštneho razenia, najmä čo sa morálky týka, o tom svedčí aj fakt, že si tieto udalosti dokázali vydupať ako štátny sviatok. V knihe spomienok na gulag od Jacquesa Rossiho „Útržky životov“ si môžeme prečítať príšernú scénu z Litvy, ako komunistický dôstojník za zvukov harmoniky donútil tancovať matku, syna a dcéru pri zohavenej mŕtvoľe ich otca, ktorú im doviezol ukázať. Asi takú predstavu o sviatku majú aj naši komunisti, aby sme si aj my zaoslavovali a zatancovali na hroboch svojich blížnych...

Druhá veľká vlna „českistov“ (v tom čase premenovaných z NKVD na MVD) k nám dorazila v roku 1949. Sovietski agenti tu, prirodzene, boli už od roku 1945 ako poradcovia v armáde. No v októbri 1949 sem prišli dvaja oficiálni poradcovia pre bezpečnosť, tavárišči

Makarov a Lichačov, a neskôr ďalší. Bola to rovnaká svoloč ako ich predchodcovia, ibaže mali trochu delikátnejšie úlohy. Okrem organizovania politických procesov reorganizovali o. i. aj režim vo väzniciach a pri výsluchoch, čo neskôr poriadne pocítili naši politickí väzni. Postupne zaviedli všetky ukrutnosti, aké spomínal Melgunov vo svojej knihe. Fyzické násilie pri výsluchoch vstupňovali do trýznenia a zavádzali aj overené sovietske novoty – nepretržité nočné výsluchy, zákaz sedenia v cele, neustále pochodovanie, prerušovanie spánku či ruky na deke...

Mŕtvi nemlčia

Nenormálne pomery vnášali aj do pracovných vzťahov. A tak ako spomína český historik Karel Kaplan, aj medzi samotnými eštabákmi zavládli postupne intrigy a zákony džungle. Takže aj naše väznice v 50. rokoch dospeli do stavu, že pobyt v nich bol v podstate dlhodobé mučenie. Dokonca zavádzali aj veci dávno odskúšané „odborníkmi“ na dialektický materializmus, že príbuzným zatajovali miesta pobytu odsúdených a dátumy ich popráv. Žiadne posledné zbohom, ani len telo na pohreb nevydali. Napríklad našej členke (PV ZPKO) pani Margite Zimanovej vydali listy, ktoré 27. marca 1953 písal jej otec pred popravou, 23. mája 2017! Takto vyzerá ozajstný pokrokový humanizmus v praxi... Nuž, politici prvej SR dobre vedeli, prečo zakázali komunistickú stranu. A to ešte predtým, než sa slovenskí vojaci vracali z frontu a po-

pisovali nepredstaviteľné zločiny červených komisárov. Napríklad pivnice zapratané do dvojmetrovej výšky mŕtvolami. Hlavne preto im všelijaké komunistické a eštabácke detičky dnes nevedia prísť na meno.

Knihu končí Melgunov dosť melancholicky, keď konštatuje, že všade zavládlo mŕtvolné ticho. „Už sa nebojíme smrti, ktorá sa stala našim druhým životom, už nás nestrasie pach krvi, veď celá naša atmosféra je plná krvi. Už nami neotrasie ani pohľad na nekonečné zástupy ľudí odvádzaných na smrť, keď sme už videli smrteľné kľče detí pozabíjaných na ulici, hory zmrzačených tiel teroristickým šialenstvom a sami sme stáli na pokraji hrobu. Už sme si zvykli, preto krajina mlčí pred triumfujúcou tvárou smrti. Telesne dokázalo Rusko prežiť tieto príšerné roky – ale jeho duša je mŕtva. My mlčíme, ale namiesto nás prehovárajú svojou rečou mŕtvi zo saratovskej kotliny, z mučiarní Charkova, Kaukazu, z tábora smrti Cholmogory... Nie, mŕtvi nemlčia!“

Zostala už iba otázka, ako tento červený teror, ktorý sa preniesol aj k nám, ako vplýval a vplýva na našu dušu. Či táto beznádej zo záveru knihy sa preniesla aj k nám? Ako sme na tom my, keď komunistických pohrobkov máme dokonca v štátnych službách? Keď pohraničiar najnovšie oslavujú vraždy ľudí utekajúcich za slobodou? Keď tí čo 40 rokov falšovali históriu ju falšujú naďalej a to dokonca v štátom platených ústavoch? Keď sa opäť prijímajú zákony na odstránenie slobody slova? Keď sa stále nevyšetrujú brutálne vraždy kňazov ešte z nedávnych 80. rokov? A koľko ulíc po celom Slovensku je ešte stále pomenovaných po komunistických zločincoch a kolaborantoch? Alebo je ešte naša duša v kóme a nevieme ako ju prebrať? Kedy sa oslobodíme spod červenej čižmy? Pretože – ani naši mŕtvi nemlčia!

Ján Litecký Šveda

P.S. V časopise nemeckých politických väzňov *Stacheldraht* som sa dozvedel, že skoro po 100 rokoch (!) vyšlo konečne nové, iba druhé vydanie tejto knihy.

STALO SA

2. októbra 1952 v procese pred Štátnym súdom v Košiciach boli odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špionáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie: Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár na trest smrti, Stanislav Hadač na doživotný žalár, Ján Minárik na 25 rokov, Jozef Ležák na 18 rokov a M. Madej na 15 rokov väzenia.

6. októbra 1938 podpredseda HSLS Jozef Tiso pozval do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

6. októbra 1948 Národné zhromaždenie v Prahe vynieslo zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Tento zákon č. 231/1948 a nariadenia, ktoré sa k nemu pripájali, postupne odstránili všetky pozostatky demokratického právneho poriadku v Česko-Slovenskej republike.

8. októbra 1938 prvá autonómna vláda Slovenska slávnostne prišla do Bratislavy a ujala sa výkonu štátnej moci na Slovensku. Jedným z jej prvých opatrení bol dekrét ministerstva vnútra o zastavení činnosti KSČ na Slovensku.

9. októbra 1919 Andrej Hlinka sa vrátil do Ružomberka. V noci z 11. na 12. októbra ho českí četníci odviekli z Ružomberka na Moravu a bez súdneho pokračovania ho väznili najprv v Mírove, potom v Brodke a nakoniec v Podolí pri Prahe až do 28. apríla 1920, keď ho museli prepustiť, lebo bol zvolený za poslanca do pražskej snemovne.

10. októbra 1938 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso prvým vládnym nariadením vyhlásil slovenčinu za jediný úradný jazyk na Slovensku.

18. októbra 1918 T. G. Masaryk vydal Washingtonskú deklaráciu (Vyhlásenie nezávislosti československého národa dočasnou vládou Československa), ktorou jeho „vláda“ vyhlásila samostatnosť česko-slovenského štátu. Česko-Slovensko teda formálne vzniklo v zahraničí, bez akéhokoľvek prejavu súhlasu obyvateľstva území, na ktoré si jeho tvorcovia robili nároky.

21. októbra 1947 československá vláda v Prahe predložila návrh zákona o stíhaní trestných činov proti štátu. Zákon mal odstrániť pochybnosť, či takéto činy na Slovensku sa majú stíhať podľa zákona na ochranu republiky č. 50/1923, alebo podľa zákona Slovenskej republiky č. 320/1940 Sl. z.

22. októbra 1997 na bratislavskom cintoríne v Ružinove sme sa rozlúčili so zaničeným človekom za práva slovenského národa, pod-

predsedom organizácie politických väzňov JUDr. Valentom Michálíkom.

23. októbra 1915 na spoločnej konferencii Slovenskej ligy a Českého národného združenia v Clevelande uzavreli prvú dohodu o spolupráci amerických Čechov a Slovákov, ktorá vošla do dejín ako Clevelandská dohoda. Český návrh tejto dohody bol stručný a jasný: Program: 1. Samostatnosť tak Česka, ako aj Slovenska. 2. Spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda aj s plným právom užívania slovenského jazyka, s vlastnou finančnou a politickou správou, so štátnym jazykom slovenským.

25. októbra 1949 vláda zriadila Úrad pre veci cirkevné, na ktorého čelo postavila komunistického predáka A. Čepičku. Jeho poverencom pre Slovensko sa stal G. Husák.

26. októbra 1939 na slávnostnom zasadnutí Slovenského snemu jednomyselne zvolili za prvého prezidenta Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisa, ktorému hneď oznámili výsledok voľby. Zložením Ústavou SR predpísanej prísahy bol uvedený do úradu.

26. októbra 1942 Spojené štáty americké uznali Benešovu „československú vládu v zahraničí“.

27. októbra 1907 maďarskí žandári strieľali do zhromaždeného davu veriacich, ktorí protestovali proti maďarským kňazom vyslaným do ich obce Černovej, aby vysvätili nový kostol. Zavraždili 15 osôb a vyše 80 osôb zranili. Občania Černovej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený. Maďarské sudy potom ešte súdili 55 obyvateľov Černovej a odsúdili 22 mužov a 16 žien spolu na 36 rokov a 6 mesiacov väzenia.

27. októbra 1944 prieskumná hliadka pozostávajúca zo siedmich nemeckých vojakov obsadila baštu Povstania v Banskej Bystrici. Jediná strelba sa ozývala v okolí liehovaru.

27. októbra 1945 americká vláda vydala Dr. Jozefa Tisa a ďalšie slovenské politické osobnosti vláde Československej republiky. E. Beneš vydal „prezidentský dekrét“ č. 137/1945 o trestaní niektorých previnení proti národnej cti (tzv. malý retribučný dekrét), o zaistení nespoľahlivých osôb a o osobitných táborech pre nútené práce.

27. októbra 1968 Národné zhromaždenie ČSSR prijalo ústavný zákon č. 143/1968 o československej federácii.

Október 1893 minister osvety gróf Albín Csáky vydal nariadenie, ktorým rozkázal na mieste prepustiť zo služby všetkých učiteľov, ktorí nevedia po maďarsky.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj** zasal v júli druhý list vedeniu TK Podhájska so žiadosťou o zľavnené vstupné pre členov našej organizácie, najmä na podklade požiadaviek niektorých členov z trnavskej

a nitrianskej pobočky. Po vyše roku od prvej žiadosti nakoniec generálny riaditeľ Termálneho kúpaliska Jozef Barcaj našej prosbe láskavo vyhovel, za čo jemu aj spoločnosti TK Podhájska aj touto cestou vyjadrujeme v mene bývalých po-

litických väzňov úprimnú vďaku. Podľa zoznamu, ktorý bol súčasťou žiadosti (zatiaľ 16 mien), majú títo členovia vstup voľný, musia sa však pri vstupe preukázať členským preukazom a byť na uvedenom zozname.

Poklonili sa obetiam

Po pracovnom zasadnutí regionálnej rady a výboru pobočky PV ZPKJO v Žiline, ktoré sa uskutočnilo 11. septembra t. r., položili členovia vedenia veniec k Pamätníku obetí komunizmu na Námestí obetí komunizmu v Žiline. Pripomenuli si tiež 19. výročie odhalenia pamätníka a zapálili sviečky obetiam, ktoré položili život či roky trpeli v komunistických lágroch za nesúhlas s totalitnou politikou štátu.

(af)

PRIPOMÍNAME SI

V októbri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Daniel Magyar, Trnava 8.10.1967

60 rokov

Anna Bridišová, Banský Studenec
16.10.1957

65 rokov

Mária Sýkorová, Bratislava
13.10.1952

75 rokov

Michal Mandúch, Topoľčany
3.10.1942

Mária Libiedziková, Nitra
25.10.1942

Ing. Ivan Liday, Nitra 28.10.1942

80 rokov

Alžbeta Bileková, Jablonov
6.10.1937

Agnesa Molčanová, Jablonov
16.10.1937

Paulína Petrová, Heľpa 21.10.1937

83 rokov

Štefánia Lavová, Nitra
28.10.1934

Anna Dudášová, Dubnica nad Váhom
4.10.1934

84 rokov

Emília Nižňanská, Vrbové
29.10.1933

Anna Petrušková, Jamník
24.10.1933

Ondrej Šišulák, Bratislava
6.10.1933

85 rokov

Štefan Tomko, Michalovce
9.10.1932

Mária Herodeková, Nitra 1.10.1932

Anna Palenčárová, Behárovce
11.10.1932

Ferdinand Lasica, Bratislava
19.10.1932

86 rokov

MUDr. Teodor Štreicher, Prievidza
9.10.1931

Hedviga Olejníková,
Popudinské Močidlany 17.10.1931

Životné jubileum 86 rokov oslávil 23. septembra Ľubomír Hatala z Prievidze. *Oslávenca sme neuvěřnili v septembrovom čísle Svedectva, za čo sa mu ospravedľujeme.*

87 rokov

Ing. JUDr. Ján Kovačovský, Šenkvice
30.10.1930

89 rokov

Lívia Brhlovičová, Bratislava
30.10.1928

Jubilantom srdečne blahoželáme

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 92 rokov, 8. septembra 2017, zomrel **Miroslav SARVAŠ**, dlhoročný člen RO PV ZPKO v Nitre. Posledná rozlúčka sa konala 13. septembra 2017 v kostole Nanebovzatia Panny Márie a na Mestskom cintoríne v Nitre. Poslednej rozlúčky sa zúčastnili členky RO PV ZPKO v Nitre Jana Verešová a Eva Sopóciová.

† Vo veku nedožitých 75 rokov,

13. septembra 2017, zomrel **Igor ŠPÁNIK**, dlhoročný člen bratislavskej pobočky PV ZPKO. Posledná rozlúčka sa konala 19. septembra 2017 v bratislavskom krematóriu.

† Vo veku 93 rokov, 21. augusta 2017, zomrel **MUDr. Vojtech MAGURSKÝ**, dlhoročný člen RO PV ZPKO v Žiline. Posledná rozlúčka sa konala na cintoríne v Prešove.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR

MUDr. Dagmar Pechová,
Bratislava 10 EUR

Martin Lacko, Modrová 100 EUR

Štefánia Woletzová, Stupava 2 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Nezabúdajú

Členovia RO PV ZPKO v Nitre nezabúdajú na svojich zosnulých členov. Na Novom cintoríne Cabajská cesta sa 26. septembra, v deň tretieho výročia úmrtia **Heleny Smejkalovej**, pri jej hrobe zišli Ladislav Solár, Anna Budayová, Eva Sopóciová a Alžbeta Loudová. Položením kytice kvetov, zapálením sviečok a tichou modlitbou sa poklonili jej pamiatke. **(al)**

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodíme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX**, alebo sa kontaktujú na tel. číslo 0905 737 790. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

■ **PRIPOMÍNAME. Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod. Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovolaajú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.**

Krajská prokuratura v Bratislave

TT

0025 / 84

1 Kv 0068/84 - 10

Bratislava, 2. mája 1984

812 65 Krajský súd v Bratislave

-4 mája 1984
Podané osobne

PRISNE TAJNE

Krajský súd

Bratislava

Väzba

Podľa § 176 ods. 1 Tr. por. podávam

obžalobu

na :

- 1/ obv. Tibora Novotného, nar. 12.8.1947 v Plaveckom Štvrtku; trvale bytom v Malackách, Nádražná ul. č. 8, okr. Bratislava-viďiek, zamestnaného ako výpravca ČSD, Prevádzkový oddiel Bratislava, Železničná stanica Veľké Leváre, vo väzbe od 20.9.1983,
- 2/ obv. Severína Cvečku, nar. 18.5.1943 v Štefanove, trvale bytom Hutisko-Solanec č. 307, okr. Vsetín, zamestnaného ako baník OKR Baňa Staříč, Frýdek Místek, závod 3 Chlebovice, vo väzbe od 6.10.1983,
- 3/ obv. Vojtecha Ottmára, nar. 8.7.1945 v Trnave, trvale bytom v Trnave, Guskova ul. 29, zamestnaného ako majster v Atmovej elektrárni,